

Дзяржаўная ўстанова
“Слуцкая раённая цэнтральная бібліятэка”

Уладар нашага краю:
Юрый II Юр’евіч Алелькавіч

дайджэст

2016

Дзяржаўная ўстанова
“Слуцкая раённая цэнтральная бібліятэка”
Аддзел абслугоўвання і інфармацыі чытачоў

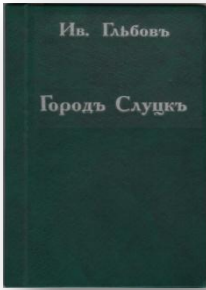
**Уладар нашага краю:
Юрый II Юр’евіч
Алелькавіч**

дайджэст

2016

Гэты дайджэст складзены па раздзелах кніг і артыкулаў з перыядычных выданняў, якія прысвечаны Юрыю II Юр'евічу Алелькавіч. Матэрыялы асвятляюць работы гісторыкаў, якія займаліся вывучэннем шляху жыцця прадстаўніка князеў слуцкіх. Прадстаўленыя крыніцы размешчаны ў алфавіце аўтараў.

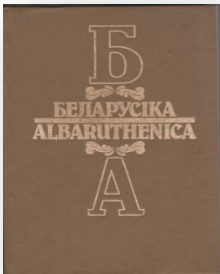
Глебовъ, Ив. [Юрій II Юр'евич] // Глебовъ Ив. **Городъ Слуцкъ : исторический очеркъ : ксерокопия издания. – С. 59–60.**

О наследовании Слуцка Юрием II после смерти Юрия I в 1542 году, об участии в Ливонской войне, предсмертном завещании 16 октября 1578 года.

Грицкевич, А. П. **Древний белорусский город // Грицкевич, А. П. Древний город на Случи/ А. П. Грицкевич. – Минск, 1985. – С. 6–12. – (По родному краю)**

В разделе освещается история города времен правления Юрия II Юрьевича.

Грыцкевіч, А. **Рэгіянальная культура Случчыны ў XVI–XVIII стст./ Анатоль Грыцкевіч // Беларусіка = Albaruthenica : Кн. 3 : Нацыянальныя і рэгіянальныя культуры, іх узаемадзеянне / рэд. А. Мальдзіс [і інш.]. – Мінск, 1994. – С. 23–31.**

“У Слуцку існавала некалькі бібліятэкаў. У другой палове XVI ст. у княжацкім замку знаходзілася багатая бібліятэка князеў Алелькавічаў, якой у 1576 –1578 гг. карыстаўся вядомы гісторык Мацей Стрыйкоўскі.”

Аўтар таксама прыводзіць звесткі аб заснаванні школы пры двары князя Юрыя Юр’евіча Алелькавіча, якую ўзначальваў маскоўскі вальнадумец Арцёмій.

Грыцкевіч, А. Юрый Юр’евіч Алелькавіч (каля 1531–1578) / Анатоль Грыцкевіч // Славутыя імёны Бацькаўшчыны : зборнік : Вып. 2 / уклад. У. Гілеп [і інш.]. – Мінск, 2003. – С. 66–77. – Бібліягр. : с. 77.

Слуцк як галоўнае пасяленне дрыгавічоў упершыню згадваецца ў «Аповесці мінулых гадоў». А з 1395 года горад з’яўляецца ўласнасцю князеў Алелькавічаў, якія валодалі ім амаль 220 гадоў. Усе яны належалі да аўтарытэтнага ў Вялікім княстве Літоўскім і Каралеўстве Польскім праваслаўнага роду Алелькаў. А яшчэ іх называлі Алелькавічамі, Слуцкімі. Гербам роду лічылася Пагоня. Да іхніх уладанняў належалі Пінск, Капыль, іншыя беларускія землі. Юрый II Юр’евіч Алелькавіч (1531–1578) – сын Юрыя Сімяонавіча Алелькавіча, уладара Слуцкага княства. Яго маці – Алена Радзівіл, дачка віленскага ваяводы, а потым канцлера Вялікага княства Літоўскага католіка Мікалая II Радзівіла.

“Памёр Юрый Юр’евіч Алелька 9 лістапада 1578 года ў Слуцку. Пахаваны ў Кіева-Пячэрскім манастыры 12 красавіка 1579 года. Ён быў апошнім з князеў, які яшчэ змагаўся за захаванне ўдзельнага княства ў Беларусі і за свае правы засядаць у сенаце Рэчы Паспалітай, як раней засядаў у “пярэдняй лавіцы” паноў-рады Вялікага княства Літоўскага як бліжэйшы родзіч Ягелонаў і

нашчадак прэтэндэнтаў на вялікакняжацкі пасад.”

Грыцкевіч, А. Юрый Юр’евіч Алелькавіч : да 475 – годдзя з дня нараджэння / А. Грыцкевіч // Краязнаўчая газета. – 2006. – № 33. – С. 4–5.

Аўтар характарызуе слуцкага князя, аднаго з багацейшых магнатаў Беларусі XVI стагоддзя, апыкуна праваслаўнай царквы ў Слуцкім княстве і ў Вялікім княстве Літоўскім, мецэната, палкаводца.

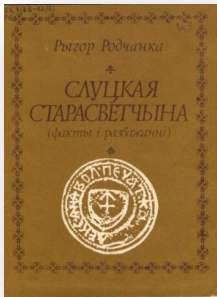

Масленицына, И. Князь Юрий II Провосветитель // Масленицына, И. А. Софiя Слуцкая : повесть-эссе / Ирина Масленицына, Николай Богодзяж. – Минск, 2012. – С. 43–50. – Книга написана на основе подлинных документов и конкретных исторических фактов.

«Резиденция князя, Слуцк, в то время считалась одним из крупнейших центров православной культуры во всем Великом Княжестве Литовском». Князь Юрий II превратил Слуцк в город-крепость. Жизнь в городе была ключом. Развивались ремесла – ювелирное, резьба по дереву, обработка металлов, гончарное. В строительстве начали проявляться черты местной архитектурной школы. Быстро увеличивалось население. Князь был опекуном храмов всех конфессий. Но основное внимание он уделял православным храмам и монастырям. И среди них особо – Тройчанскому монастырю. Князь поощрял ведение в Тройчанах летописания и переписывания книг духовного содержания. Стараниями князя регулярно пополнялась и без того богатая монастырская библиотека. Да и у себя во дворце он имел прекрасный книгосбор, настолько богатый, что поработать с ним почитали за честь не только отечественные, но и зарубежные исследователи. Так польский историк и поэт Матей Стрыйковский,

гостивший при дворе Олельковича в 1576–1578 годах на основе книг, документов и рукописей из княжеской библиотеки и библиотеки Тройчанского монастыря создал свою знаменитую «Хронику польскую, литовскую, жемайтскую и всея Руси», ставшую первой печатной историей Великого Княжества Литовского. Как представитель династии Ольгердовичей Юрий II входил в состав панов-рады Великого Княжества Литовского и должен был присутствовать на их заседаниях. Довелось Юрию Юрьевичу принимать участие и в военных действиях. Боевое крещение князь получил в 1557 году, когда вместе с братом Семеном во главе четырехтысячного отряда участвовал в разрешении конфликта между Великим Княжеством Литовским и Ливонским орденом.

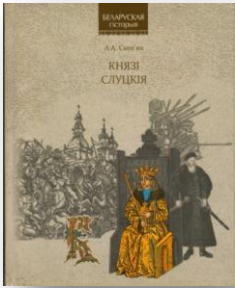
«Умер Юрий II 9 ноября в своем слуцком дворце, а в апреле 1579 года был погребен в Киево-Печерском монастыре, где покоился прах его предков».

Родчанка, Р. У часы рэформацыі // Родчанка, Р. В. Слуцкая старасветчына : факты і разважанні / Рыгор Родчанка. – Мінск, 1991. – С.26–28.

“З другой паловы XVI ст. у гісторыі літаратуры і культуры краю пачынаецца адзін з багацейшых на падзеі перыяд. У гэты час у Слуцк з’ехаліся пратэстанты і ерэтыкі, сярод якіх былі пісьменнікі і педагогі Сымон Будны, Арцёмій, Марк Сарыхозін і інш.”

Скеп'ян, А. А. У віры перамен // Скеп'ян, А. А. Князі Слуцкія / А. А. Скеп'ян. – Мінск, 2013. – С. 46– 85.

Аб'ектам даследавання аўтара сталі ўсходнія землі Вялікага Княства Літоўскага, а менавіта – Слуцкае княства.

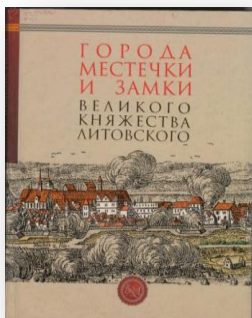
“Князі Алелькавічы належаць да тых гістарычных асоб, чые імёны сталі своеасаблівымі сімваламі нацыянальнай гісторыі, больш таго, гісторыі ўсіх зямель, якія ўваходзілі ў склад Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай. Прыклад слуцкіх князёў тым больш паказальны, паколькі князі Алелькавічы трывалы час знаходзіліся ў эпіцэнтры знакавых падзей, што адлюстроўвае іх ролю ў акцыях дзяржаўнага, мясцовага і прыватнага ўзроўня. Але ўжо іх блізкія нашчадкі не мелі адэкватных партрэтаў сваіх продкаў, забываліся пра падзеі і даты іх жыцця, блыталі імёны князёў. ... У пошуках вобразу князёў Алелькавічаў быў пройдзены доўгі шлях некалькіх пакаленняў гісторыкаў...”

Другі раздзел аўтар прысвяціла пакаленню князёў Слуцкіх, што жылі ў 30-70-я гг. XVI стагоддзя. У прыватнасці Юрыю II Юр'евічу.

“Двор Юрыя Слуцкага вылучаўся нават сярод сучасных яму магнацкіх двароў. Сам Юрый II вызначаўся глыбокай культурай, высокім узроўнем адукацыі і інтарэсам да гісторыі. Актыўнасць на палітычнай арэне спалучалася з культурнай і рэлігійнай дзейнасцю князя.”

Пры наяўнасці эканамічнай і палітычнай магутнасці князі Слуцкія былі выключаны з палітычнага жыцця краіны. У выніку, нягледзячы на наяўнасць інтэлектуалаў (пісьменнікаў, багасловаў, гістарыёграфав) у акружэнні Юрыя II, якая, уласна кажучы, і забяспечвае змест гістарычнай памяці пра мецэната, гісторыя

Алелькавічаў даволі хутка забылася.

1568г., 12 февраля, Кнышин. Привилей Короля Польского и Великого князя Литовского Сигизмунда Августа князю Юрию Юрьевичу Слуцкому на основание местечка Ленин [Житковичский район] // Города, местечки и замки Великого княжества Литовского: энциклопедия / ред. совет : Т. В. Белова (пред.) [и др.] – Минск, 2009. – С. 188.

«В письменных источниках впервые упоминается в 1568 в привилее великого князя ВКЛ и короля польского Сигизмунда II Августа князю Юрию Олельковичу на основание местечка».

Ціткоўскі, І. А. Кацярына Тэнчынская-Алелькавіч (1544–1592) // Ціткоўскі, І. А. Случчына. Уладары краю. X – XIX стагоддзі. – Слуцк, 2004. – С. 15.

Жонкай Юрыя II Юр'евіча была дачка кракаўскага ваяводы Станіслава Тэнчынскага Кацярына Тэнчынская. Аўтар характарызуе яе, прадстаўляе біяграфічныя звесткі.

Ціткоўскі, І. Уладары нашага краю : Юрый Другі // Кур’ер. – 2001. – 2 жн.

Ціткоўскі, І. А. Уладары Слуцкага краю : Юрый II Алелькавіч / Ігар Ціткоўскі // Кур’ер. – 2015. – 15 кастр. (№ 42). – С. 10.

Пры Юрыю II Слуцк пачаў ператварацца ў горад-крэпасць. Аўтар мяркуе, што пры Юрыю II Стары Слуцк па перыметры быў абнесены абарончым валам з запоўненым вадою ровам перад ім. Ёсць звесткі, што ў Новым Слуцку, у Зарэччы, быў узведзены Новы замак (цытадэль). Аднак некаторыя навукоўцы гэта ставяць пад сумненне, адносячы з’яўленне цытадэлі да XVII стагоддзя. Пры Юрыю Алелькавічу Слуцк стаў адным з буйнейшых культурных цэнтраў краіны. Рускі публіцыст і царкоўны дзеяч Арцёмій заснаваў школу пры двары слуцкага князя. Гісторык і паэт Мацей Стрыйкоўскі, аўтар “Хронікі польскай, літоўскай, жамойцкай і ўсёй Русі” карыстаўся зборамі гістарычнай літаратуры з бібліятэк пры Троіцкім манастыры і пры княжацкім двары. Ён жа прысвяціў слуцкаму князю і сваю хроніку “Пра пачатак, і паходжанне, мужнасць, рыцарскія і грамадзянскія справы слаўнага народа літоўскага, жамойцкага і рускага”. Аўтар выказвае меркаванне, што ў Слуцку нейкі час дзейнічала заснаваная князем друкарня, аднак пацвярджэння гэтаму пакуль што не знойдзена.

Ціткоўскі, І. А. Юрый II Юр’евіч Алелькавіч (1530 –1578) // Ціткоўскі, І. А. Случчына. Уладары краю. X – XIX стагоддзі. – Слуцк, 2004. – С. 14.

“Князем Слуцкім Юрый Юр’евіч стаў ва ўзросце 12 гадоў.” Пра жыццё і дзейнасць яго аўтар распавядае ў сваім артыкуле.

Уладар нашага краю: Юрый II Юр'евіч Алелькавіч: дайджэст

Складальнік: А. В. Савіч

Рэдактар: Л. В. Гурыновіч

Камп'ютарны набор: А. В. Савіч, Т. І. Стальмашонак

223610 г.Слуцк, ул. Копыльская, 2а
Слуцкая раённая цэнтральная бібліятэка
Тел. 5- 57- 72
e-mail: biblio_slutsk@tut.by; biblio_slutsk@mail.ru

